HISTORIA JACOBITARUM,

Seu

COPTORUM,

IN ÆGYPTO, LYBIA, NUBIA,
Æthiopia tota, & parte *Cypri* Insulæ
habitantium.

Opera *Josephi Abudacni*, seu *Barbati*, nati
Memphis Ægypti Metropoli.

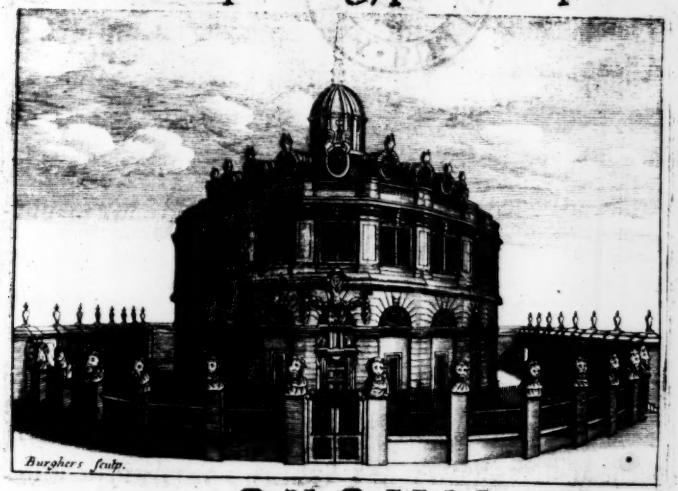

OXONII,

E THEATRO SHELDONIANO,

BIBLIOTHECA·BODLEIANA

PRÆFATIO

FIdes Christiana in Ægypto sub ipsis Evangelii initiis, SS. Apostolorum, & speciatim D. Marci præconio & auspiciis olim plantata, pro soli feracissimi indole, egregia protenus incrementa fecerat: nimirum hic loci humaniores literæ Theologiæ famulari primum didicerant, hic Ammonius, Pantænus, Clemens, Tatianus, Origines, & terrarum orbi par Athanasius, ut alios prætream, ortum duxere: hic omnis Ascetica disciplina nata & exculta est: hic temporum putatæ rationes, & solennitatis Paschalis perpetua designatio, quæ exinde per encyclicas literas ad Ecclesias reliquas transmissa; hic demum mensium paucorum spatio, centum quadraginta hominum millia sub Diocleſiano ob fidem Christianam cæsa, septinginta in exilium acta, unde Æra Martyrum non immerito obtinuit. Nec certe alibi terrarum felicius pietas Christiana radices egit, donec tertio seculo Arium, & cum eo fœdissimam hæreseos lernam protulerat; quibus per Nicenam Synodum, accedente Principum atque Episcoporum Orthodoxorum cura profligatis, statim, nimirum quarto se-

culo

culo Eutyches Monasterii Constantinopolitani Archimandrita, novas res in Ecclesia moverat; & à Concilio Constantinopoli coacto damnatus ad Dioscorum Alexandrinum confugiens, causæ suæ patrocinium ab ipso petiit & reportavit: unde labes illa per Ægyptum sparsa, à Jacobo Syro Barradiensi nomen & incrementa deinceps acceperat. Quæ secta exinde magis invaluit sæculo 5. ineunte Imperium Leone parvo, & succedentibus Zenone Isaurico, & Anastasio; donec sub Justino & Justiniano in ordinem cogeretur; qui principes seculari brachio Concilii Chalcedonensis decreta munientes, Orthodoxis Melchitarum nomen fecere. Cum ergo acrius in dissentientes animadverteretur, & Præfecti Alexandrini, in pœnis exigendis modum excessissent; accidit per ea tempora ut Saraceni in Ægyptum facerent impetum; unde exacerbatis diutina injuria animis, malignius in publicam tutelam accingebantur Jacobitæ; imo cum à Sociis Christianis, ac sacri istius Nominis hostibus pariter esset timendum; in Mahometis patrocinio refugium quæsivere. Unde Impostor dixisse fertur, Benefacite Coptitis Ægypti, sunt enim vobis genere & affinitate juncti; item, Christiano Coptitæ qui nocet, mihi nocet. Atque utinam importuna persecutio

diversa

diversa in Fide sentientium per Hungariam, non pariter Christianam rem afflixisset hoc ipso seculo, miserosque in nefaria castra perpulisset.

Porro cum Jacobitæ Ægyptiaci sive Coptitæ jugum Mahometicum haud ægre admitterent, à victoribus moderatius habiti, æquiorem servitutem Christianis reliquis sensere; unde & numero sunt etiamnum longe potiores, & Cyrillus Patriarcha Alexandrinus in suâ ad Vytenbogaen Epistola An. 1613. *perscriptâ, affirmat.* Decies superare numerum Græcorum; *addito hemistichio Homerico,* πολλαί κεν δεκάδες δδυοίατο, *&c.*

De illorum præsenti statu, siquidem non modo Terrarum tractu ab Europa nostra occidentali, sed & dogmatis suis dissideant; quæ referuntur, aut prorsus fabulosa, aut ex partium studiis parum candida habentur; nimirum ea Peregrinantium medullis inhæret fingendi libido, ut pro rerum gestarum Historiis, Auditiones admirandas domum reportent: & natis in Religione dissidiis, id unum fere agitur, ut contumeliis & criminationibus adversarii vincantur. Cum ergo Josephus Abudacnus *in ipsa Cairo natus, vir quidem parum literatus, sed inculpatis moribus, & rerum in patria sua gestarum testis locuples, bre-*

vem commentarium, de cultu & moribus Populariorum ſuorum nuper contexuerit: non abs re futurum judicavimus ſi publica luce donaremus; præjertim, cum ſine magna temporis aut impenſarum jactura, & imprimi & perlegi potuerit.

Prodibunt brevi, bono cum Deo, ex Typographeo noſtro Evangelii verſio antiquiſſimæ linguâ & Characteribus Copticis, nec non authenticæ ejuſdem Eccleſiæ Liturgiæ, quæ lectoribus eruditis non ingrata fore confidimus.

HISTORIA JACOBITARUM,

Seu

COPTORUM,

IN ÆGYPTO, LYBIA, NUBIA, &c. Habitantium.

CAPUT I.

De Nomine Jacobitarum.

MUlti antiqui Doctores Jacobitarum originem, & eorum à quibus sunt oriundi nomen cognoscere desiderarunt: sunt enim multi numero (sicut postea ostendemus) & multos errores habuerunt, & habent etiamnum in Religione. Illi non modo Jacobitæ appellantur, sed Copti, atq; ab omnibus ferè Papicolis in Europa *Christiani per cingulum* nominantur. Quod ad nominis originem attinet, arbitrantur superius citati Doctores, illos accepisse hoc nomen ab Antiquo eorum Patriarcha Alexandrino (sunt enim illius sedis subditi) vel ab aliquo Sancto, puta Jacobo Syro Barradiensi. Sed hoc non videtur esse certum; in Catalogo enim Patriarcharum, quorum meminerunt in Sacrificio Missæ, nulla fit hujusmodi Patriarchæ mentio. Ideoq; hæc est maxime probabilis omnium sententia, illos nimirum oriundos esse ab Antiquo illo Patriarcha Jacob filio Isaac

filio Abraham, nominato sæpe in sacris literis Israel (ut postea in altero Coptorum nomine videbitur.) Ac sanè si hoc verissimum non esset, multitudo Hebræorum, qui Ægyptum etiam incolunt, Israëlitæ, non autem Jacobitæ appellarentur; sed quia Hebræi (qui per totum terrarum orbem innotescunt) hoc Israelitarum nomen adepti sunt, volunt ab ipsis (quanquam in circumcisione consentiant) differre hoc primo nomine Jacobi, & non Israelis. Adde quod sunt Christiani, non autem Hebræi, & id agunt ut distinguantur ab aliis Nationibus, quæ eadem regiones cum illis incolunt. Non habent igitur alterum generis sui Authorem à quo Jacobitæ denominentur nisi supra citatum Patriarcham. Et hoc ipsemet etiam testari possum, me audivisse in exhortationibus quæ publice privateque fiebant, eos vocari Israelitas, & Israëlis gregem, &c.

De secundo Nomine.

APpellantur quoq;, ut supra diximus Copti, ab oppido Thebaidis celebratissimo, utpote quod commune est Ægyptiorum & Arabum emporium, vergens ad ruare rubrum: quod & toti Ægypto nomen dedit, nimirum ut sit αἰα γύπτος sive κόπτος, vel τῆς κόπτου.

De tertio Nomine.

MIraberis fortasse, nec immeritò qua de causa ab Europæis *Christiani della cintura*, hoc est *Christiani per cingulum* appellentur. Desines forte mirari ubi noveris causam. Copti itaque (uti postea pluribus verbis in capite de Sacramento Baptismatis ostendemus) in receptione Sacramentorum cingulo quodam utuntur, quo Sacerdos eum qui Sacramenta recipit solet cingere, & hoc quidem vocant cingulum castitatis, ut Christus ait in Evangelio. Ab hoc ritu hocce nomen sortiti sunt.

CAP.

CAPUT II.

De Coptorum Antiquitate.

HActenus quidem de nomine & origine Jacobitarum diſſeruimus, & quandoquidem à Patriarcha Jacobo eos probavimus oriundos, ſequitur ſanè neceſſario ſi de Antiquitate quæras, eos longe præceſſiſſe Salvatorem, ac Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Poſt vero ejus adventum (ut Eccleſiaſtica Hiſtoria narrat) à Divo Marco qui in Alexandriâ concionabatur, ad fidem converſi ſunt. Ubi vero paſſus eſt Martyrium Marcus, qui ipſi adhæſerant acceptam ab eo fidem per totam Alexandriam, Ægyptum, Lybiam, Nubiam, &c. in quibus regionibus hoc etiam tempore habitant, diſperſerunt. Sed ſi de numero quæras, reſpondeo plures ſanè fuiſſe in Primitivâ Eccleſia, antequam Turcarum Imperio & eorundem Barbariei ſubditi forent, & in eos Mahometani ſuam exercerent tyrannidem. Sed præter has regiones quæ Jacobitis, ſive Coptis refertæ ſunt, reperiuntur etiam nonnullæ aliæ quæ iiſdem non carent, quemadmodum Æthiopia tota, & pars Inſulæ Cypri, & ita quidem ut ipſos differre faciat Regio, non autem Religio. Alexandrinus enim Patriarcha omnes ſupra allatas regiones in Spiritualibus regit, dat ipſis Metropolitas & Epiſcopos, & ejuſmodi homines: atque ipſis viciſſim Jacobitis qui in urbe Cathedrali habitant nefas eſt quenquam eligere, aut conſecrare Patriarcham, niſi prius eorum ſententiis & ſuffragiis approbatum: & de his quidem hactenus.

CAPUT III.

De Regimine eorum Spirituali.

SAtis hactenus (ut videtur) de Jacobitarum nomine & origine disseruimus; jam agendum de Regimine, & foro Spirituali. Sed antequam rem aggrediar prius te monitum volo, Coptos eadem libertate non ubique frui. Qui enim à Mahometanorum, sive Ethnicorum jure simul & injuria tuti sunt, majori libertate donantur in Ecclesiæ regimine, & taliquidem quali utuntur Papicolæ & Græci, ut multi narant Historiographi. Qui vero in Ægypto, Lybia, Nubia, Thebaide, &c. habitant, & Turcarum Tyrannidem ferre coguntur, jussaque Barbari Imperatoris adimplere, tam liberi sane non sunt. Jam verò quomodo regantur in spiritualibus paucis ac breviter expediemus.

Apud Jacobitas summa est Patriarchæ, quem vocant, dignitas. Potestatem verò sumit à Prorege, sive Bacha, qui Ægypto Imperatoris vice præest. Munus itaque ejus est in Christianos potestatem suam (in spiritualibus scilicet) exercere. Verbi gratia, si Jacobita aliquis Græcorum religionem, Papistarum, Armeniorum amplectatur, propria derelicta, tunc potest, imo debet illum in jus vocare. Si verò Mahometanus factus fuerit, tunc non potest: sunt enim illi rerum Domini, nec licet Christianis reluctari adversus eos quibus inserviunt. At si in illis regionibus degat quæ Turcis minime parent, veluti in Æthiopia, potest eum vocare, & rationem exposcere quare à religione discesserit, vel sane anathemate ferire. Sed raro fit hoc hisce temporibus; timet enim Patriarcha ne qui fuerit in tali periculo Mahometanus fiat, ubi nulla est salus, non enim curant illi salvari in Christo & per Christum. Et hoc tantum juris nunc possidet. Porro securus non est de iis quæ ad Ecclesiam pertinent, cujusmodi sunt primitiæ, decimæ, feoda

feoda pro matrimoniis, item Eleemosynæ quas Christiani in lecto decumbentes, ac morti proximi impertiuntur, aut impertiendas relinquunt; item ea quæ solent dare ii qui recipiunt Sacramenta, scilicet S. Ordines, Confirmationem, &c. de his enim nullam potest movere Controversiam cum subditis. Si possint aliquid dare, ac quod constitutum est perficere necne, non multum interest: expectare debet morum liberalitatem, seu charitatem. Atqui hoc quidem de Spirituali Regimine quo ii quibus Turcæ imperant utuntur.

CAPUT IV.

De Electione Patriarchæ, Episcoporum, &c.

UBi obiit Patriarcha qui Clavum gerebat in Spiritualibus, domus Cathedralis Canonici post ipsius funera omnes ac singulos publicè hortantur, ut Deo preces fundant, eumq; rogent, ut auxilietur singulis per Spiritum Sanctum, quo eligatur novus Ecclesiæ suæ Rector gratus illi, gratus hominibus. Inde statim litteras mittunt, ac vocant Archiepiscopos & Episcopos omnes; qui ubi convenerunt in Domo Cathedrali, eligunt aliquem ex senioribus Monachis qui in Eremis habitant, ac Pœnitentiam, Jejunium, Castitatem, & omnia quæ pertinent ad mortificationem carnis rigide videntur servare & observare. Ubi verò electus fuit aliquis, illi minime aperiunt (quamprimum enim novit quisquam se ad illam dignitarem vocari, fugit, nec libenter accipit munus) sed vi capiunt illum, & in urbem ducunt, multisq; precibus rogant, ut dignetur esse Pastor Ecclesiæ, cum à Spiritu Sancto per Archiepiscopos & Episcopos electus sit. Ipse verò multis & verbis & lacrymis reluctatur, seq; tanti oneri non posse sufficere, nec parem se esse profitetur: tandem veluti precibus victus suscipit onus. Illico ad Proregem ducitur, qui Ægypto tum temporis præest, à quo Jacobitarum Patriarcha constitui-

tur, concedantur & ea quæ primo petit, ut possit nimirum Ecclesiam regere secundum mores & instituta majorum. Et hæc quidem de Electione Patriarchæ. Agamus jam de Episcopis, illi siquidem eodem fere pacto quo Patriarchæ eliguntur, per vim enim capiuntur, & ad Patriarcham deducuntur, qui monet ne diutius tam sacrum munus rejiciant, subjiciant sese oneri, meminerintque se à Spiritu Sancto & vocatos & electos, eundem quicquid fuerit arduum ac difficile, facile redditurum. Ubi consenserunt, simili modo datur illis à Patriarcha vel Prorege facultas, ne cuiquam subditorum iis reluctari, aut in aliquibus adversari liceat.

Ubi vero eligitur Archiepiscopus, convenit Patriarcha cum Canonicis qui habitant in domo Cathedrali, atque ubi elegit eum, dat illi literas authenticas, quod & Prorex facit, ac talem potestatem, qualis dari solet Archiepiscopis, & post ipsius consecrationem, mittit illum in provinciam quam sortitus est. Eadem est ratio de Canonicis, Presbyteris, Prioribus Conventuum; qui quidem omnes primo reluctantur, tandem verò velut precibus victi acquiescunt. Ex hisce nulli à Turca hanc authoritatem accipiunt, aut saltem illius Confirmationem, nisi Abbates & Priores Conventuum. Alii ejusmodi authoritate non indigent, cum sint ipsi Subditi Patriarchæ vel Episcopo alicui.

CAP.

CAPUT V.

De Consecratione Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi.

CUm minime quotidianum, sed rarum sit consecrare Patriarcham, de Consecrationis ordine pauca breviter narrabimus. Ubi præcessit electio Patriarchæ (de qua superius egimus) in Ecclesia Cathedrali, & omnibus aliis indicatur consecrationis dies, illâ Cives omnes, & ii qui sunt in urbe Memphis, extraneique multi in Ecclesiam in qua debet fieri Consecratio conveniunt. Neque tantum Christiani, sed & multi Principes Turcæ & Mahometani illuc concurrunt: rem enim cum raram, tum visu maxime dignam existimant. Consecrationis hic est ordo.

Media nocte inceptâ Missa, ac post introitum, Episcopus unus è septem qui Introitum inchoaverant, recedit & Sanctuarium ingreditur, secundus verò inchoat reliquam Missæ partem; secundo succedit tertius, qui itidem suo in celebratione Missæ munere fungitur, tertio quartus, & sic de ceteris usque ad septimum; qui ubi exordium sive Præfationem cecinit, relinquit Missæ partem alteram, seque confert cum reliquis in Sanctuarium, (de quo in sequenti capite) in quo septem sunt gradus in circuitu, atq; in medio altare, supra quod Missa celebratur, continet: singulis verò gradibus insistunt septem Episcopi recti singuli supra unum quemque gradum, habitu Pontificali & Mitra ornati. Ac tunc Canonici & Ministri ceteri qui ministrant in Sanctuario, accersunt Patriarcham cum ephod laneo in capite, & induso lineo & cingulo, de quo supra in tertio nomine Jacobitarum. Cumque accedit ad primum Episcopum qui stat in primo gradu, legit periocham aliquam ex libro Pontificali qui appositus

fuerat

fuerat Patriarchæ capiti (dans illi ſcilicet animum & ſpem in Deo, ut Deus det illi gratiam quâ poſſit regere Eccleſiam ſuam.) Poſtquam legit periocham quæ deſignata fuerat, afflat illi ad os dicens, *Sume Spiritum Sanctum*, quo peracto Mitram illius ex capite aufert. Sic ſecundus in ſecundo gradu, tertius in tertio, & ſic de ceteris, ad ſeptimum uſque. Cum verò ad ſeptimum pervenit gradum, ſeptem Canonici domus Cathedralis afferunt illi veſtem Pontificalem, & eorum unuſquiſque veſtis partem quâ ſe induat porrigit, (primus dat illi linteum quoddam quod humeris debet imponere, ſecundus induſium, tertius cingulum, & ſic de ceteris) idque additâ periochâ quâdam peculiari, ac veſtis partibus ſingulis deſtinatâ, donec omnes ſuum munus abſolverint. Poſtquam verò Pontificiam veſtem induit, ſedet in gradum Cacumine, & omnes Epiſcopi Mitram auferunt, ipſe vero imponit aliam capiti, Epiſcopiq; & Canonici omnes manui ejus dant oſculum, obſequium promittentes. Quo peracto Patriarcha ipſe à gradibus deſcendit, Miſſam conſecrare incipit, & Sacramentum Euchariſtiæ omnibus iis qui Miniſtrant in Sanctuario Epiſcopis, Canonicis, Archidiacono, & Subdiacono miniſtrare. Et hactenus quidem de Conſecratione Patriarchæ. De Epiſcopis ſi quæras, peculiare nihil adhibetur niſi quod in libro Pontificali deſignatum eſt. Et has Ceremonias Patriarcha ſolus Miſſam celebrans una cum Miniſtris qui inſerviunt efficit: poſtea verò omnes Epiſcopi ipſius ſubditi (ſcilicet Archiepiſcopi) vel ſaltem tres, inflexo genu manum ejus ſedentis ſuper Cathedram ad ſiniſtram Patriarchæ oſculantur, & hoc fit tantum ante Conſecrationem Sacrificii Miſſæ. Eadem eſt ratio Conſecrandi Epiſcopum. Conſecratur ſcilicet à Patriarcha eôdem tempore, nec præterea quicquam fit, præter id quod pertinet ad Epiſcopos, afflat nimirum Patriarcha, jubens ut accipiant Spiritum Sanctum.

CAP.

De Consecratione Sacerdotum, Diaconorum, & Subdiaconorum.

FIt ea secundum ordinem Papicolarum, Græcorum sc. de qua Consecratione in Sacramento Ordinis breviter narrabimus.

CAPUT VI.

De Forma Templi.

JAcobitarum Templa ab aliis, sive Europæis sive aliis, aliquo modo differunt: quemadmodum & aliquibus Ceremoniis utuntur, quibus Christiani alii uti minimè solent. Hunc igitur in modum structa sunt, ut habeant tres plateas sive Alas, & tria Sanctuaria. In prima platea, quæ Sanctuario medioximo adjacet, omnes Ecclesiastici, Nobiles, & Cantores manent; in secunda plebeii & pauperes omnes; in tertia feminæ. In Sanctuario vero Sacerdos solus, & Ministri, scilicet Diaconus, & Subdiaconus; reliquis ingredi nefas, nisi habeant ordines majores sacros. Et hoc de Sanctuario Majori quod in medio aliorum collocatum est. Alia verò duo Sanctuaria sunt ab utraque parte majoris, ubi vulgo solet ministrari; iis utuntur Jacobitæ in Dominica Palmarum, & Festo Natalis Jesu Christi: causam videbis in sequenti capite. Præter tres plateas supra allatas sunt & loca alia peculiaria, vel pro Sacristia, ubi Sacerdos & Ministri sacra vestimenta induunt, vel pro Lipsana & sanctorum reliquiis, necnon pro eorundem imaginibus, quibus maxime dediti, sunt; vel pro fonte Baptismatis, &c. Et hæc omnia loca sunt in Platearum supra dictarum circuitu. In tertia vero platea ubi feminæ manent, est & aliquando Piscina in medio, quæ singulis annis in Festo Epiphaniæ adimpletur aqua: sed & de hoc in sequenti capite dicemus.

In tribus Plateis istis sunt etiam Oratoria, quæ aliis Religionibus, utpote Æthiopum, Armeniorum, Chaldæorum, Græcorum, &c. inserviunt: in istis diebus festis Missam celebrare solent.

CAPUT VII.

De Ceremoniis Ecclesiasticis.

PEculiares quasdam Ceremonias habent illi ab aliis populis planè discrepantes, quas se à majoribus accepisse jactitant, & in hodiernam diem diligenter observant, ut nefas sit vel latum unguem ab illis discedere. Tales sunt illæ quæ solent fieri diebus Dominicis, & aliis Apostolorum, seu Martyrum festis. Scilicet die Sabbati ante Dominicam, vel die illa quæ festum alicujus Sancti præcedit, omnes in Templum nudis pedibus conveniunt, sive sint viri sive feminæ, quique possunt pallium aliquod coopertorium afferunt, quo in Templo nocte illa dormientes sese tegant & cooperiant. Templa habent in terra storeis vel tapetibus contecta, secundum loci dignitatem; & postquam vesperæ & completorium celebratum est, omnes in Choro, cum Clerici tum seculares, una canunt orationes & hymnos ad vesperas & completorium pertinentes; postea vero sese conferunt in diversa loca viri & feminæ ut dormiant (clausus tamen est circuitus plateæ feminarum, ne homines & feminæ simul sint) præter eos qui manent prope Templum; illi enim in suis ædibus cubant, & ante auroram per unam aut alteram horam, vocati prius à clerico quodam adveniunt; ipsique qui in Templo dormiunt, & omnes qui ordines sacros adepti sunt, majores vel minores, se cingulo (de quo supra in primo capite diximus) cingunt, & in Chorum se conferunt, incipiuntque matutinas canere; postea hymnos & horas Canonicas omnes (scilicet primam, tertiam, & nonam) quæ quidem vesperarum & matutinarum horæ complectuntur ac continent quadraginta octo Psalmos, omnes Arabica

bica lingua recitatos alternatim. Pſalmum canunt ſinguli (ſcilicet Sacerdotes & majores populi) præter lectiones cum Evangelio, quæ prius lingua Coptica recitantur, poſtea verò Arabica, ut omnes qui adſunt poſſint percipere. Orationes ſolæ Coptica lingua recitantur, quibus peractis inchoat Sacerdos Miſſam una cum Diacono, Subdiacono & Acolythis, (qui ſemper in celebratione Miſſæ debent adeſſe) ac ubi omnes ſeſe ſupplices terræ inclinaverunt, introitum lingua Coptica recitat Sacerdos ante januam Sanctuarii. Hoc peracto Sanctuarium ingreditur una cum Miniſtris in manu thuribulum habentibus, ac ter circuit altare benedicens illi; poſtea verò Clericus ad Sanctuarii januam accedit una cum hoſtia, vino & aqua, quæ quidem omnia magna modeſtia ab illo accipit Diaconus in Sanctuario, & coram ſacerdote illa ponit. Sacerdos verò omnia iſta ordine diſponit ut conſecrentur, poſtea quaſdam orationes & hymnos incipit, ac populus canentis vocem voce ſequitur; ſi verò extent narrationes aliquæ ordinariæ alicujus ſancti vel diei feſti, illas ſacerdos lingua Coptica recitat: quibus peractis Subdiaconus primam epiſtolam aggreditur, quæ quidem Epiſtola ex veteri teſtamento fuerit, eamque Coptica lingua recitat, poſtea Subdiaconus alter Arabice recitat duas Epiſtolas, quarum altera ex Paulo Apoſtolo deſumitur, altera ex Catholica; & quibuſdam orationibus & hymnis recitatis, Evangelium quod ſolet illa die legi recitat. Poſtea præfationem Copticè ſolemniter ſacerdos inchoat, quem ſequitur Chorus & reliquum canit, & Litaniam, quam ſolus ſacerdos in ſanctuario coram omnibus elata claraque voce Coptice recitat. Ubi hæ orationes quæ fiunt ante Conſecrationem peractæ ſunt, panem & vinum populo religioſè auſcultante conſecrat. Conſecratione facta ſacerdos ipſe primo ſacramentum ſumit, poſt eum Diaconus, Subdiaconus, & alii Miniſtri, ſi vero ad ſint aliqui ex populo, ejuſdem hoſtiæ partem illis communicat ſacerdos, & Cochleari argenteo vel aureo ſanguinem iiſdem miniſtrat Diaconus, ita ut omnes iſti unius hoſtiæ debeant fieri participes, quæ unam panis libram ad minimum æquat. Sed ante diſtributionem ſacramenti ſacerdos calicem tenens, & Diaconus hoſtiam in patera ferens, egrediuntur è Sanctuario ambo ſeſe invicem reſpicientes, ita ut is

qui præcedit cancri more incedat, ſacerdos nimirum converſus ad Diaconum qui ſequitur; ſicque per Chorum tranſeunt, inde per duas ſupra allatas plateas: poſtea verò ſimili modo, id eſt Diaconus retrorſum converſuſque ad Sacerdotem redeunt in Sanctuarium, & populus qui adeſt ſupplex capite nudo in genua procumbit, quibus omnibus peractis duarum aut trium horarum ſpatio, aut circiter, Sacerdos lavat Calicem ac Pateram cum manibus ſimul, bibitque aquam illam manibus prius minime exſiccatis, & manet ad Sanctuarii januam, omneſque ad illum concurrunt, ipſe vero faciem eorum tangit benedicens illis; atque cum è Templo egredi incipiunt, Chorus hymnos & Pſalmos lingua Coptica canit. Clericus verò quidam manet ad oſtium Templi cum Galatho pleno hoſtiis non conſecratis, & ſingulis unam dat.

De duobus Sanctuariis extimis, de quibus ſupra diximus in forma Templi Capite 6.

TEr tantum per annum illa uſui inſerviunt, in Feſto Nativitatis quidem ter, tres enim Miſſæ illa die celebrantur, ac neceſſe ut tres Sacerdotes ſacris operentur, & unus in ſuo Sanctuario Miſſam unam tantum celebret. Secundo *in Dominica Palmarum*, quæ dies valde ſolennis extat apud illos: & deniq; Feſto Exaltationis Sanctæ Crucis ſimiliter. In his igitur tribus Feſtis tres Cruces ex ramis Palmarum conficiunt Sacerdotes, atque in ſingulis Sanctuariis uni benedicunt, & hoc facto Proceſſionem una cum illis qui ſunt in Eccleſia faciunt, ac cruces in fluvium conjiciunt, alioſque ramos benedictos in ædibus aſſervant.

E Piſcina quæ eſt in tertia platea, ubi feminæ manent, ſi quæras, illa in Feſto Epiphaniæ aqua adimpletur (tunc enim Baptiſmatis Chriſti fit Commemoratio) & ipſe Patriarcha ſi adſit conſecrat aquam illam, ſi verò abſit quicunque tunc præeſt in Eccleſia illius munere fungitur, & aquam conſecrat: quo peracto, & multis aliis Ceremoniis, hymnis, pſalmis, & epiſtolis, Evangelio & aliis tam Coptica quam Arabica lingua abſolutis, qui præeſt exuit ſe, & veſtes deponit; poſtea ſeſe in piſcinam

nam quater immittit, ac immergit, idque in quatuor piſcinæ angulis in Crucis ferme modum, & omnes qui adſunt illius veſtigiis inſiſtentes idem faciunt in Baptiſmatis quaſi memoriam, & vocatur dies illa *Gnitas*, i. e. Submerſio: quæ ceremonia conſecrationis aquæ per duas aut tres horas extenditur, multis lampadibus & candelis accenſis.

CAPUT VIII.

De Indumentis Sacris.

QUia Jacobi filii ſunt, indeque Jacobitæ appellantur (ut videre eſt in primo capite) hanc ſanè ob rem omnes ferè ceremonias Judaicas, & partem ſacrorum veſtimentorum in hodiernam diem obſervant; utuntur videlicet panno laneo in capite, atq; illud non modo ii debent geſtare qui Eccleſiæ miniſtrant, verum etiam omnes qui Eccleſiam ingredi volunt, alias non licet. Utuntur præterea induſio ad terram uſque demiſſo, cum gemmis aliquibus in modum crucis appoſitis pectori, dorſo, & extremis partibus prope terram, & manicis prope manum & brachia. Si verò Eccleſia pauper fuerit, pro gemmis ſericum apponitur. Hocque ubi induerunt, ſe cingulo, de quo ſupra egimus, cingunt, & ſacerdos ipſe ſolus manipulum in dextra manu fert; alii verò Miniſtri, ſcilicet Diaconus & Subdiaconus, & qui ſunt ordinis inferioris hoc facere nequeunt: & hoc diebus ſingulis utuntur. In ſolennibus vero cum Pontifex nullus Miſſam celebrat, Sacerdos, Diaconus, & Subdiaconus, pallium ferunt cum cucullo in capite ſuper Pannum laneum. Nulli ferunt ſtolam niſi Pontifices. Habent quoq; aliqua velamenta ſerico confecta, quæ inſerviunt Miniſterio ſacramentali, ſcilicet quando Diaconus per veſtem interpoſitam tangit illud, non autem manibus nudis.

Obſervant etiam nonnullas alias ceremonias ex veteri Teſta-

mento ; quemadmodum abstinere à cadaveribus mortuorum, & aliis multis quæ in sacris literis recensentur. A pollutis animalibus, polluto sanguine, item à suffocato abstinent planè ; & multa alia quæ in veteri Testamento Judæis præcipiebantur, rigide ac diligenter observant.

CAPUT IX.

De Sacramentis in genere, & eorum usu.

SAcramenta apud Jacobitas sicut & apud Papistas, Græcos, Armenios, &c. sunt septem, non tamen omnia diligenter observata ; scilicet Extrema Unctio & Auricularis Confessio, non ita rigide observantur, ut reliqua quinque. Confirmatio una cum Baptismate statim datur, nec aliquis ordo observatur in receptione Sacramentorum sed confusè omnia. Similiter una cum Baptismate dant infantibus Eucharistiæ Sacramentum sub utraque specie, sæpius etiam Sacramentum ordinis una cum aliis duobus, & ordines sacros præter sacerdotium, quod nulli datur quin prius vicesimum quintum ætatis annum assequutus fuerit. Ante Sacramenti Eucharistiæ receptionem seculares solent aliquando Confessionis Sacramento uti, Ecclesiastici verò ferè nunquam. Matrimonium solenniter magnaque pompa & Musicis Instrumentis adhibitis celebrari solet.

CAPUT.

CAPUT X.

De Baptiſmate.

SUpra diximus in capite de forma Templi eſſe locum Baptiſmatis fonti deſtinatum, in quo eſt Piſcina quæ Baptiſmatis tempore aqua adimpletur, quo peracto Sacerdos una cum Miniſtris ſacris prius indutis veſtibus ad fontem accedit, unaque omnes varias orationes & hymnos à ſacerdote prius inchoatos lingua Coptica canunt, poſtea ſequuntur Epiſtolæ & Evangelium, ut ſupra in celebratione Miſſæ diximus. Incipit deinde Sacerdos Præfationem canere, atque omnes ferè orationes & preces, quibus in menſa utimur, recitat. Inde aquam conſecrat, cui ſalis & olei benedicti aliquantulum admiſcet. Offert verò infantulum quadraginta dies natum pater luſtricus, nec ulli fas ne Matri quidem aut obſtetrici Eccleſiam ingredi niſi cogat neceſſitas: ac prius accenſis multis lampadibus & candelis, adſtantem coram fonte patrem luſtricum interrogat Sacerdos, an ſacra Baptiſmatis aqua ablutum velit puerulum; quo annuente Exorciſmum recitat, & multas ceremonias licitas, quemadmodum multæ ſolent nationes, ac infantulum manibus prehendens totum in aquam ter immergit, addens verba illa quibus utuntur Chriſtiani in Sacramento, nempe, *Baptizo Te in Nomine Patris filii & Spiritus Sancti*, acceptoque albo linteo puerulum abſtergit, & oleo ſacro confirmat, omneſque articulos ungit. Poſtea Sacerdos ipſum veſtibus induit; & cingulo (de quo ſupra) cingit, nec poteſt à quoquam, niſi ab aliquo Sacerdote poſt triduum diſſolvi; ac tunc quidem iterum infantem ſpoliat, & aqua limpida eundem in vaſe figulino abluit, quam poſtea in fluvium vel locum aliquem ubi poſſit evaneſcere ejicit, Baptiſmatis verò aqua per foramen aliquod in ſubterranea loca emittitur.

Baptiſmus bis per annum ſolenniter celebratur, primo quidem

dem Dominica Pentecoſtes, poſtea Dominica Paſſionis, (& tum datur infantibus, ut ſupra diximus.)

Sed ut in primo capite diximus, Circumciſionem diligenter obſervant, & hæc quidem fit die octava poſt partum. Neque tantum in majoribus urbibus obſervatur ubi eſt magnus hominum numerus, verum & in pagis & ruri rigidiſſimè tenetur.

CAPUT XI.

De Sacramento Confirmationis.

IN ſuperiori capite ſacramenti hujus meminimus, cum Sacerdotem illud infantulo Miniſtrare diximus; fit nempe à Sacerdote olei conſecratio, quemadmodum confirmatio, neque enim expectat donec Epiſcopus miniſtret. Ita ut ſit hoc diſcrimen inter Jacobitas & Papicolas in hoc negotio, quod apud hos oleum nonniſi ab Epiſcopo conſecretur, apud illos nequaquam: qnemadmodum & Confirmatio parvulis una cum Baptiſmate adminiſtratur, idque à Sacerdote; apud Papicolas ſeorſim, idque ab Epiſcopo tantum.

CAP.

CAPUT XII.

De Confessione Auriculari.

HOc sacramento ferme nunquam utuntur Ecclesiastici, utriusque sexus, raro Laici, ac tunc severè ac rigidissime exercetur. Multi narrant Historici pecunias in Æthiopia, ubi Jacobitarum religio viget, ab eo qui pœnitentiam agit satis multas sumere Confessores, cum præterea rigidam cogantur agere Pœnitentiam. In Ægypto vero non dantur pecuniæ nisi pro modulo ejus qui pœnitentiam agit. Si nihil dederit, tunc à Templo abstinere cogitur per aliquod tempus. Quæ vero ab illis Confessoribus pœnitentia exhiberi solet, tam gravis plerumq; est, & in tam longum tempus extenditur, ut sæpe sex mensium, aliquando unius anni spatium excedat; atque interim Eucharistiæ Sacramentum non participant. Pœnitentiæ hujus talis est ut plurimum ratio. Bis aut ter per hebdomadam à cibo abstinent, aqua scilicet & pane victitantes, perque singulas noctes quinquagies aut centies sese in terram prosternunt, osculantur eandem orientem versus, existimant enim unicam esse peccatorum speciem, non autem variam, ut inquiunt Papicolæ.

CAPUT XIII.

De Sacramento Eucharistiæ.

Eucharistiæ Sacramentum singulis Dominicis & festis diebus Ministri una cum Sacerdote Missam celebrantes, idque absque Confessione (ut supra diximus,) sumunt; solent tantum vigilia quæ festum antecedit parare se, & à Cibo & Potu nocte illa abstinere. Laici verò peracta pœnitentia quam præceperat Confessor, religiosè & collacrymantes ad portam Sanctuarii nudo capite accedunt, ibiq; stantes linteum manibus tenent. Sacerdos verò frustum hostiæ dat illis, & Diaconus postea Cochleari aureo vel argenteo, vinum è Calice porrigit. Pariter si Sacra Baptismatis unda abluantur quidam infantuli, quod solet etiam alias fieri quam duabus illis vicibus de quibus supra, ad ostium à patre lustrico afferuntur, ac tunc Sacerdos frustulum hostiæ pueruli ori immittit, & digito in Calicem injecto ori ejus admovet. Similiter si infans quispiam constituatur Diaconus vel Subdiaconus, &c. quod sæpe fit ubi Pontifex aliquis Missam celebrat, ab eodem in Sanctuarium intromittitur.

CAP.

CAPUT XIV.

De Sacramento Ordinis.

HUjus Sacramenti meminimus, cum de Baptiſmate egimus, ubi diximus non haberi rationem ætatis in adipiſcendo quovis ordine præterquam in Sacerdotio, omnes alios interim tam majores quam minores qualicunque ætati tribui. Fit vero hoc modo, Exempli gratia, ſi puerulus aliquis creetur Diaconus, cum non patiatur ætas rudis admodum & tenera, eum regulas ordinis perficere, tunc aliquis ex ipſius propinquis ſive pater, ſive mater fidejuſſoris veluti loco illas in pueruli gratiam obſervare debet, donec ſit ille aliquantulum provectioris ætatis. Regulæ ordinis hæ ſunt. Bis ſingulis hebdomadibus jejunare, diebus Mercurii & Veneris, ab omnibus cibis ſanguineis & lacte abſtinere, Quadrageſimali tempore jejunio ad ſerotinum uſque tempus corpus macerare, item feſtis diebus Eccleſiam adire, ibiq; Miſſam audire. Officium divinum ante Sacerdotis ordinem nulli exequuntur, ac poſt viceſimum quintum annum Sacerdotes ordinantur; qui quidem omnes ſupra allatas regulas ipſi cõguntur obſervare. Qui verò recipitur in majores vel minores ordines, dat prius nomen Pontificis amanuenſi, & pecuniam aliquam Patriarchæ tradit (ſcilicet tres denarios monetæ Anglicanæ) ac conſecrationis tempore Pontifex ante Sanctuarii januam ſtans capillos ejus abſcindit, & capiti manu impoſita, capilliſque abſciſſis in Crucis figuram benedicit illi, ac gratulatur ſimul quod in Eccleſiaſticorum numerum aſcitus fuerit: inde in Sanctuarium ingreditur, atque ſuper ſedem Pontificiam ſedet, Miniſtrique ipſi cingulum afferunt, induti & ipſi indufio & cingulo, & Pontifex in illum confert reliquos ordines uſque ad Diaconatum, ceremoniis illis adhibitis quibus Græci & Romani utuntur. Quod

si de Sacerdotibus quæras, respondeo non eandem esse rationem: eliguntur quidem illi sed absentes, ordinis tempore in Ecclesia capiuntur sed reluctantes, & per vim precibus variis, ac verbis veluti victi, acquiescere coguntur: postea Sacerdotalibus vestibus induti ducuntur ad Pontificem in Sanctuarium, & ab eodem ordinantur, ut supra, quemadmodum apud alias gentes. Præter hosce ordines de quibus hactenus egimus, habent & ordinem alium qui dicitur illis Alcommus, quales sunt vel Canonici vel Confessores, iiq; uti diximus in ordine Presbyterii à Pontifice constituuntur, postq; multas monitiones ab eodem in Templo ordinantur, potestatemque accipiunt peccata absolvendi in confessione auriculari. Monentur verò à Pontifice, curam Templi ut habeant, munere diligenter fungantur, castè vivant, ut hoc pacto ceteris sint castitatis exemplar quoddam: ubi verò hoc munere defuncti sunt Pontificatum adipiscuntur, ut in capite de Electione Patriarchæ diximus.

CAPUT XV.

De Sacramento Matrimonii.

MAtrimonium, ut in cap. de Sacramento scripsimus, magnificè & solenniter celebratur: hoc pacto fit in Ægypto. Sponsus & sponsa veniam primo petunt à judice Turca; qui enim sub imperio Turcæ habitant, uxorem ducere non possunt, nisi prius impetrata venia ab eo qui vices Imperatoris gerit. Qua quidem impetrata domum Cathedralem adeunt ambo, dantque nomina ut inscribantur, addita quadam pecuniæ summa, quam Patriarchæ solvunt; indicat ille diem nuptiarum, qua in Templum conveniunt; atque accensis multis lampadibus & candelis, in secunda & tertia ala in qua solent esse feminæ, primò quidem in prima orationes multas & hymnos canunt in Sponsi gratiam, eumque privatim monent atque hortantur: eundem postea in

tertiam

tertiam alam ducunt, atque una cum ſponſa ſedere jubent, ibiq; lectiones quaſdam necnon Evangelium, quod ad matrimonium pertinet, ſolenniter recitant: ac ſi Sponſus fuerit Diaconus, ipſemet canit Evangelium, quod hac de cauſa pulpito impoſitum eſt in ſecunda ala, idque lingua Coptica prius, deinde verò Arabica. Iſtæ verò lectiones deſumtæ ſunt ex libro Geneſeωs, ubi tractat de Abrahamo & Sara, deinde ex Paulo Apoſtolo. Evangelium verò ex Divo Johanne, de Nuptiis Galileæ. Quibus peractis ſponſum per totam Eccleſiam ductitant ſolenniter, hymnos ac Pſalmos cantitantes, & multis lampadibus & candelis accenſis eum comitantur. Si verò Sponſus ipſe fuerit dives, ex tormentario pulvere multa artificioſe imitantur, & Muſicis inſtrumentis harmonicè canunt, ac tantas nonnunquam in hiſce pecuniſumunt, ut ſæpe numerus excedat tria millia coronatorum Gallicorum. Quod ad dotem quam vocant, attinet, quæ eſt Matrimonii veluti ligamen, Maritus uxori ſecundum Canones Eccleſiaſticos dare tenetur vigintiquinque coronatos Gallicos. Multi tamen Nobiles hoſce Canones non obſervant, ſummum enim dedecus exiſtimant, tam paucas pecunias tradere, dant illi ſiquidem centum, quingentos, imo ſæpe mille coronatos, Sponſa verò nullam dotem Marito affert: veſtes tamen habet illa, & ornamenta quædam, & nonnunquam domum. Ubi hæc peracta ſunt ducuntur ambo magnificè domum, ibique per multos dies laute vivunt, ac genio indulgent; & poſtquam ſecunda Matrimonii nox peracta eſt, in ſecretum cubiculum ſecundum uſum convenit uxorem maritus, ac ſequenti die matutino tempore virginitatis ſignum oſtendere debet coram omnibus, hoc eſt ſanguinem illum qui effluxerit ex perfracta pellicula illa quæ medicis virginitatis ſignum eſt, & dicitur hymen, qui quidem ſanguis induſium maculare ſolet: ſin minus id fiat, malè audiet Sponſa, & ſi jure ſuo uti voluerit, Sponſus mittet illam rurſus ad parentes, qui cogentur omnes ſumtus perſolvere quos prius erogaverat ſponſus.

CAP.

CAPUT XVI.

De Sacramento Extremæ Unctionis.

EXtrema Unctione ferè nunquam utuntur, ut neque Confessione Auriculari, neque Eucharistia (nullam enim habent in Templo quemadmodum Papicolæ & Græci, asservatam) Ægrotis tantum in extremo vitæ agone versantibus porrigitur, ac si adsit Ecclesiæ Minister aliquis, ægrotum hortatur ut bono sit animo, speret diuturniorem ac feliciorem vitam, sin minus, à Parentibus vel propinquis confirmatur, atq; ubi è vita excessit, in Templum adducitur, ibique Sacerdos orationes aliquot & hymos funeribus infervientes recitat: ac postea vel in Ecclesia vel in Platea sepelitur, domi deinde per quadraginta dies, insuper uno post sex menses, necnon & in fine anni defuncto parentatur. Et hic est nobilium mos: pauperes verò ac Plebeii mortis tempore, post tertiam diem, item quadragesimam, sex menses, & annum unica die tantum mortuo parentant, ac funeris tempore ejus fit mentio, & domi & in Ecclesia, dum Sacerdos orationes aliquot recitat, & Arabico odore fumificat, ac thus sepulchro infundit. Multæ præterea dantur pauperibus Eleemosynæ, celebratur etiam Missa in animæ defuncti gratiam.

CAP.

CAPUT XVII.

De Cultu Imaginum, & Reliquiis Sanctorum.

REligiosè Divorum Imagines colunt ac venerantur, & quidem in eo omnes gentes quæ sub sole vivunt antecellunt. Habent illi (ut in cap. de forma Templi diximus) loca peculiaria quædam in quæ suas reponunt imagines. Diebus festis coram illis accendunt candelas & lampades, & si quando accidat aliquid adversi, aut immineat periculum aliquod, ad eas protenus concurrunt, ac sese in terram prosternentes, & pectus pugnis percutientes, ab illis religiosè & lacrymis multis auxilium petunt, ac sese sæpe juvari ab iisdem credunt. Nullum sculptile habent, quia idola esse existimant; habent tantum ligneas imagines depictas Græcorum more, nec novis, quemadmodum Papicolæ, utuntur imaginibus, sed solum Virginis Mariæ, item Doctorum primitivæ Ecclesiæ Georgii, Theodori, item Martyrum, Antonii, Marci, & Divorum Patrum. Imaginem Dei Patris & Spiritus Sancti non habent, sed Christi, quem una cum matre in ædibus privatis depictum habent, & colunt religiosè. Atque hactenus de cultu imaginum.

CAP.

CAPUT XVIII.

De Monachis, & Monachorum habitationis loco.

MOnachi apud Jacobitas, atque ii quos in genere Religiosos Galli vocant, acerbius vivunt multo quam qui apud Europæos versantur. Observant scilicet antiquum quasi Divi Antonii ordinem & Macarii; qui primi fuerunt apud illos, atque ea loca in quibus olim habitarunt etiamnum incolunt, nempe Thebaidam vel Scytiam quæ sunt partes Ægypti. Ab omnibus cibis qui libidinem excitant diligenter abstinent: toto vitæ curriculo pane solo, & leguminibus quibusdam vescuntur, præterquam Paschatis tempore & Natalis Christi. Tunc enim ova & pisces si forte invenire possint comedunt. In cultas urbes nunquam proficiscuntur: soli è Monasterio exeunt Priores & Ministri Monasteriorum, ut stipem cogant. Si verò aliquando necessitate quæ, ut vulgo dicitur, suprema lex est, cogatur exire aliquis, impetrat prius ab Abbate vel Priore veniam, quæ ipsi in certum tempus conceditur, quod si intra illud non redierit, dat pœnas, & rigidam cogitur agere pœnitentiam. Noctes ac dies in exercitiis spiritualibus & orationibus versantur, præter laicos qui Missæ celebrandæ non inserviunt. Clerici verò qui Monasterio aliqua in re inserviunt, munere suo debent fungi. Monachi non delicatis ac sericis, sed duris ac pauperrimis vestibus induti incedunt. Nullus enim ex iis vestem toto vitæ curriculo ferè mutat, sed si quando dilacerata vel disrupta fuerit, panniculamentis operiunt: vestiuntur illi scilicet indusio, & supra indusium toga ex lana crassiori confecta. Nudis pedibus sunt in Monasterio: in itinere calceis nonnunquam utuntur. Cucullum gerunt & pileum in ollæ formam fabricatum. Nullum habent in capite signum, quemadmodum Papicolæ & Græci habere solent.

ſolent. In Eremis ubi habitant nefas eſt mulieri, vel bruto feminæ verſari, nec vir quiſquam in Monaſterio poteſt tranſire ad Monachatum. Omnes ferme ſingulis hebdomadibus deſtinantur ad opus aliquod mechanicum, quemadmodum ad mandanda terræ ſemina, vel ad agros inarandos, vel ad molam, vel ad Clibanum. Ita ut nunquam per otium terant tempus, ſed ſemper vel operi vel precibus, vel aliis conficiendis vires ac nervos adhibeant. Studia divina ſunt illis, nimirum vitæ Sanctorum & libri aliquot Spirituales ad orationem pertinentes, in quibus animum ſedulo debent exercere. Quadrageſimæ tempore maxima ex parte qui provectiori ſunt ætate in Eremis dies ac noctes μόνοι verſantur. Jam agendum de Sacris Virginibus, quas quidam Religioſas vocant, ſunt enim apud Jacobitas quemadmodum apud Papicolas & Græcos. Illæ ſemper clauſæ manent in Monaſteriis neque unquam egrediuntur, niſi cogat neceſſitas quaſdam ex iis quæ primas partes agunt, vel principatum tenent, exire, quia fortaſſe utilis erit exitus, & Monaſterio conducet. Veſcuntur in omnibus quemadmodum Monachi quorum antea meminimus, præter quam quod nullum habent illæ commercium cum advena, ceu allophylo, niſi in Monaſterio, ubi ipſæ clauſæ ſunt; vel in Refectorio, vel in Choro, ubi licet illis ſeſe invicem videre. In Monaſterium nulli intromittuntur, niſi velint Anathemate feriri. Licet tamen nonnunquam Nobilibus feminis venia prius à Patriarcha impetrata ingredi, ut Monaſterium inviſant, & eleemoſynam exhibeant. Solent autem Monaſteria iſta in cultis urbibus fabricari, juxta Eccleſiam aliquam, ut Miſſam diebus feſtis audire poſſint.

CAPUT XIX.

De Jejunio.

QUater ſingulis annis ſolent illi jejunare. Primò Quadrageſimali tempore, à Dominica Septuageſimæ ad Paſchatem uſq;, idq; obſervant tum Laici, tum ii quos Religioſos vocant Galli, omnes denique qui decimum ſextum ætatis annum attigerunt. Pane ſolo & leguminibus, atque herbis oleo olivarum nequaquam conditis veſcuntur, ac ſemel duntaxat per diem, veſpertino ſcilicet tempore. Secundum Jejunii tempus eſt adventus à decima quinta die Novembris uſque ad Natalem Chriſti quæ incidit in 25. diem Decembris. Ac tunc quidem à carnibus & lacte abſtinent, cùm piſcibus liceat veſci. Tertiò in gratiam Beatæ Virginis jejunium celebrant; ſinchoatur autem viceſima quarta die Septembris, & deſinit Aſſumptionis tempore, hoc eſt decimo quinto menſis Auguſti. Quartò ac poſtremò in gratiam Petri & Pauli Apoſtolorum inchoatur jejunium prima Dominica Pentecoſtes, & uſque ad feriatum eorundem diem productum, qui incidit menſe Junio, ſed non eſt certò conſtitutum jejunii ſpatium, ſit enim ſecundum Paſchatis curſum. Et hoc tempore, ut & Adventu piſces comedunt, non autem dum in gratiam Virginis Mariæ jejunant, quemadmodum nec Quadrageſimali ſpatio.

CAPUT

CAPUT XX.

De Peregrinationibus Religionis ergo.

Solent Jacobitæ Peregrinationes quaſdam ſuſcipere religionis ergò. Verbi Gratia multa extant loca in Ægypto ubi Sanctorum corpora & imagines Beatæ Virginis aſſervantur, de his ſentiunt illas egregia multa miracula edere. Plerumque verò ſolent circa mediam Quadrageſimam Hieroſolymam proficiſci, & quia iter non eſt tutum à Latronibus, ceu Arabibus, in Ægypti Metropoli ſolent omnes congregari, ſive Jacobitæ fuerint, ſive Græci, ſive Europæi, Mercatores, Artifices, Peregrini, perinde eſt. Poſtea in unum coeunt corpus (unam Caravanam vocant illi) numerus verò tantus eſt Peregrinantium nonnunquam, ut quinquaginta, ſæpe ſexaginta hominum millia excedat. Poſtquam ita in unum coadunati ſunt, camelos conſcendunt, & ſeſe viæ committunt, atque ita duodecim vel quindecim dierum ſpatio Hieroſolymam perveniunt. Sed antequam illuc pervenerunt, primò Gazam urbem ingrediuntur, deinde Cateam, inde Ravilay, in tribus hiſce locis omnes vectigal Turcæ pendere coguntur, octo Coronatos Gallicos qui ſunt ſubditi, duplum dant reliqui, nimirum ſexdecim cum Hieroſolymam pervenerunt: rurſus quatuor coronati dandi ſunt à ſubditis à ceteris octo, atque in hoſpitio quodam commorantur dum Hieroſolymis degunt, & per ſanctam ſeptimanam integram loca ſacra inviſunt. Die verò Sabbati congregantur omnes in Templo Sepulchri, ibique Miſſam audiunt quam omnes Pontifices qui adſunt, ſeparatim in variis ædiculis celebrant. In ædicula Sepulchri ſolus Jacobitarum Patriarcha ſi adſit, ſin minus ipſius Vicarius cum aliquibus Eccleſiaſticis Abyſſinis (ſuper quos, ut aiunt, lux è Sepulchro Sancto egreditur) hora conſecrationis miſſam celebrat. Cuſtodes verò Turcæ candelas & Lampades omnes in Templo die illa accenſas

extinguunt quæ postea à Luce divina quæ egreditur è Sepulchro accenduntur. Sed hoc figmentum esse multi arbitrantur, & revera figmentum est. Potuit (ut multi testantur) hoc fuisse antiquitus, cum rari essent illi qui Christianam religionem profiterentur. Nunc verò cum fides per totum terrarum orbem diffusa expandatur, hisce miraculis opus non habemus: sed tamen ut bene sentiant Turcæ de Religione Christiana, Technis istiusmodi, quæ tamen nihil invehant mali pietati Christianæ credulis simplicium animis solent illudere; fingentes luce quadam quæ ex Sepulchro emicuerit accensas lampades, cum ii lampadem è Sepulchro suspensam accendant, atque ex eadem minister ceteras accendat, cum antea extinctæ fuissent. Et hoc quidem fit à Jacobitis, sive Æthiopibus, quia illi soli, ut antea diximus, in Sepulchri ædicula Missam celebrant. Europæi multi hoc credunt, Græcis & Chaldæis in hoc negotio imponere *divino*.

Ubi prima dies Paschatis præteriit loca Sancta quæ sunt extra Hierosolymam invisunt, utpote Bethlehem, Jordanum fluvium, & Passionis reliqua loca, idque fit per totam Paschatis hebdomadem, quibus peractis redeunt omnes in Patriam. Sed habent etiam loca peculiaria quædam in Ægypto ad quæ se religionis ergo conferunt, præcipue verò Virginis Mariæ Templum solent adire. Existimant enim, octava die Septembris, quæ est Virginis Natalis, Beatam Virginem una cum quibusdam sanctis phantastico quodam modo in circuitu Sanctuarii apparere. Istud ut videant multi in Templum concurrunt.

Habent & loca alia Sanctis dicata variis, utpote Divo Georgio, D. Antonio, & aliis, & quoniam multa dicuntur edere miracula, plerique eo concurrunt religionis ergo, & animalia secum adducunt, in sancti ipsius gratiam, eaque immolant, cumque eadem in Templum coxerint, in eodem comedunt.

CAP.

CAPUT XXI.

De cibis & ratione Victus.

CUm inſenſiſſimus ſit calor quo appetitus langueſcit, ac ſitibundi in hepate ſpiritus ad potum exacuuntur, reſarciunt & reficiunt corpora nimio æſtu languentia beneficio cibi aut potus frigidi, ceu alimentorum frigidorum ſuffectione, quibus abundat regio: & licet ſingulis ferè diebus boum ſex, ovium duodecim millia macten tur, malunt tamen maxima ex parte lacte, herbis & aliis veſci. Bis tantum aut ter per hebdomádem carnes comedunt Laici. Reliquis diebus vel piſcibus vel lacte, vel herbis veſcuntur; diebus verò Mercurii, & Veneris præter piſces, & herbas nihil comedunt. Comedendi modus hic eſt.

Duplicatis ſub ſe genibus terræ inſident, circa menſam coram illis extenſam. Eccleſiaſticus ſi quis adſit, accepto pane, & in fruſtula manibus, cultro enim nefas eſt, diviſo, ſingulis poſtquam menſæ benedixit fruſtulum porrigit, quo accepto ſeſe omnes ad comedendum accingunt.

CAPUT XXII.

De Educatione Liberorum & Scholis publicis.

INſtituuntur apud Jacobitas Liberi in Scholis Publicis, in quibus Sacras literas & honeſtos Mores addiſcunt; non ſunt enim ſcientiarum ſtudia; diſcunt tantum legere, & ſcribere tum Arabice, tum Coptice. Solent præterea pueruli in iſtis Scholis Pſalterium totum, & Pauli Apoſtoli Epiſtolas memoriæ mandare.

Plerique Arithmeticam & Geometriam addiscunt, sunt enim hæ duæ artes iis apprime utiles, & necessariæ propter inundationem Nili: perduntur enim agrorum termini, & metiri terram oportet, & annuos proventus harum artium beneficio numerare.

CAPUT XXIII.

De Exercitio Nobilium, & Plebeiorum.

NObiles maxima ex parte Principibus Turcis solent esse à Secretis, Cancellarii, Quæstores, munerum regalium Procuratores, vectigalium ac decimarum Oeconomi, &c. Ita ut totum Turcæ Thesaurum, quem ab illa regione evehit, habeant præ manibus. Solent alii esse Arithmetici, alii Geometræ, quo terram metiri possint, & pecuniam quæ ex Ægypto educitur numerare. Plebeii verò vel sunt opifices vel servi. Opifices omnes artes exercent, vel enim sunt Aurifabri, vel Gemmarii, vel Sutores, vel Fabri, vel Sartores, vel Cæmentarii, vel Sculptores, vel Architecti, &c. Servi verò tam Turcis, quam Christianis, & Hebræis inserviunt. Et hæc de Jacobitis hactenus, quæ quidem etsi inelegantiora videbuntur, dabis veniam, & ad majora animum accendes, hisce interea fruere.

FINIS.